

Dorian Grays porträtt och den nya frihetstiden

En människas liv är uppdelat i livsfaser. Så har det alltid varit och så kommer det att förbli. Vi föds in i barndomstiden med allt dess beroende och beskydd. Vi färdas vidare in i latensperioden, eller kanske bättre uttryckt, befrielsestiden, en tid för grundutbildning, frigörelse och identitetsskapande. Befrielsestiden följs av en frihetstid som fokuserar på att forma ett eget liv, att etablera sig med en utbildning på arbetsmarknaden, att söka sig en livskamrat och att finna sina egna former för att ingå i vuxenlivet. Frihetstiden övergår snart i ansvarstiden där barn och karriär är inramade av skuldtyngande attribut som bil, villa och sommarstuga. Så småningom sluts cirkeln på livets resa och ålderdomen nalkas med ett återigen ökande behov av beroende och beskydd. Så har livet gestaltat sig för generation efter generation som har gjort sin resa före oss. Någoting har dock hänt som har förändrat fasindelningen under den senaste generationen. I takt med ökad livslängd och förbättrat ekonomiskt välstånd har en ny livsfas utvecklats, den andra frihetstiden. I en nyligen publicerad artikel av Kairos Future beskrivs hur denna nya livsfas påverkar besöksnäringen och resandet. Denna fas har dock betydligt större betydelse än så. Detta kan jag påstå i kraft av att jag själv är på väg in i denna.

Den andra frihetstiden nalkas då inte längre barnen finns kvar i hemmet, då karriären börjar ha nått, eller passerat sin kulmen. En period då inkomsterna medger att förverkliga personliga drömmar som ansvarstidens alla pålagor inte gav utrymme för. Detta är en ganska ny företeelse. Då min morfar fyllde 50 år fick han en krycka med ett silverhandtag i present av sina vänner, då jag fyllde 50 år fick jag, ickegolffaren, en golfklubb att stödja mig på. Min morfar behövde ingen käpp att stödja sig på när han var 50 år, han kom att fortsätta sitt arbete till han var 74 år, utan käpp. Huruvida jag skulle ha varit mer betjänt av en käpp än en golfklubb återstår att se. Gåvorna skall dock ses i sitt tidsmässiga sammanhang. Morfar var fortfarande inne i ansvarstiden som i hans fall aldrig upphörde innan ålderdomen tog vid. För hans vänner var det normalt att ge en gåva som symboliskt banade väg för ålderdomen. Jag befann mig på tröskeln till den andra frihetstid då nya värderingar och ideal står i kö för att bli inlemmade i det nya livet. För mina vänner var det därför lika naturligt att ge en gåva som symboliskt banade väg för denna den andra frihetstiden.

Finns det då något ont att säga om att vi människor i ett land som Sverige berikas med en ny frihetstid? Jag tror att svaret på den frågan är hur vi förvaltar och förhåller oss till denna nya livsfas. Hos många människor finns det en uppenbar svårighet att hålla isär de olika frihetstiderna. Om vi nu har berikats med en ny frihetstid så är inte denna densamma som den första. Vi är inte längre unga med hela livet framför oss. Vi är inte längre opåverkade av tidens tand. En ny frihetstid innebär inte att vi också har funnit ungdomens källa. Jean-Paul Sartre skrev en gång; "När vi såg upp mötte vi i spegeln ett främmande, förhatligt ansikte: vårt eget". Vi vill så gärna återigen befinna oss i den första frihetstiden att vi likt Dorian Gray i Oscar Wildes roman är villiga att förskriva oss åt djävulen bara vi får behålla bilden av vår ungdom kvar. Romanfiguren Dorian Gray hade i sin ungdom fått ett porträtt målat av sig själv. Genom en pakt med djävulen åldrades inte personen Dorian Gray, endast hans porträtt, där det hängde bakom ett skynke, åldrades. I dödsögonblicket hinner tiden ikapp honom och hans verkliga utseende i döden är den gamla, förgrämda, elaka och diaboliska man han egentligen varit stora delar av livet. Ett helt liv förspilt för att hålla den narcissistiska bilden av den eviga ungdomen kvar.

I vår sekulariserade tid då vi endast tycks kunna mäta oss själva, och få andras erkännande, genom synbara attribut symboliserade av ungdom och materiella värden finns det en risk att denna den andra frihetstiden skall bli en ofrihetstid. Det blir inte heller lättare av att vi dessutom lever i en tid då våra

moraliska värderingar håller på att luckras upp. I våra dokusåpor, som media ständigt överöser oss med, framstår idealfigurena som personer där yta och förmåga till falskspel är allt, där intellektuellt djup och andlig mening är en belastning. I våra storföretag har ledarnas personliga girighet nått höjder som man bara tidigare kunde läsa om i sagor som "Tusen och en natt". För att travestera Strindberg så är detta i sanning en tid då det kan bli synd om människorna.

För egen del så ser jag den nya frihetstiden som en möjlighet att tillföra en ny dimension till livet. En tid att vårda det som är viktigt i relationer till barn, livskamrater, släktingar och vänner. En tid för nya upplevelser av både inre och yttre landskap. En tid att lära sig att det egna ansiktet i spegeln inte är främmande och förhatligt.

Vad jag skall göra med min golfklubba vet jag ärligt talat inte ännu men jag kan väl alltid använda den som morfar gjorde med käppen, han fann den mycket användbar att använda för att understryka en åsikt då diskussionens vågor gick höga i glada sällskaps lag.